

HILA 6.0

priče nastale na Radionici kreativnog
pisanja *Hila* u Topolskoj 18,
sezona 2018/2019

uredili
Srđan Srđić i Vladimir Arsenić

Sadržaj

- Tamara Damljanović *Prelazak*, 5
Jelena Dedeić *Malograđani*, 7
Radmila Ercegovac *Kozama kozje*, 11
Ljiljana Grubač *Noć u muzeju*, 18
Dragan Ilić *Partizansko ili pustinjsko cveće*, 23
Dejan Lekić *Džoni*, 27
Tanja Lučić *Vuk dlaku menja...*, 32
Miljan Milanović *Domaćin konferencije o Brajevom pismu*, 41
Milica Milić *Vergilijeva ulica na Novom Beogradu*, 45
Srđan Miljević *Eutanazija ili Bogom dano*, 49
Nikola Mladenović *Pat pozicija*, 54
Jasna Rajić *Crna kutija*, 56
Jovana Viculin *Zlostavljanje*, 61

PRELAZAK

Njeni koraci su dugački, na svaki drugi poskoči. Sapliće se i ustaje, ide ka reci, oseća nemir. Ne zna šta da očekuje. Napokon je ugleda i odahne. Nije široka. Preći će je lako. Na drugoj obali je čekaju. Jasno ih vidi, zapaža poznate crte lica. Oni se raduju što je napokon stigla.

Otac prolazi rukom kroz kosu, i dalje je neuredna. Bele i crne vlasi kao da su posvađane, obrve miruju. Zabrinut je. Pogledom traži najlakše mesto za prelaz. Njegovi pokreti postaju ubrzani dok hoda uz i niz obalu. Majka je kraj njega, u crnini. Njen osmeh ohrabruje. Ruke su joj sklopljene preko grudi i spokojna je. Kraj njenih nogu sedi stari pas i dahće. Nije je spazio, u to je sigurna. Uvek joj je trčao u susret, sada se ne pomera.

Ostali su iza njih. Prepoznaje ih i raduje se, nestrpljiva je. Žuri napred i opet pada. Ustaje i skida blato sa suknje.

Reka se muti dok joj prilazi. Maločas je bila bistra i mirna, sada kao da je iznela mulj na površinu. Snažno trlja ruke, ipak, one su jednako umazane. Korak napred i vraća se. Ne može da dodirne dno. Ponovo pada, blato joj prekriva lice. Pokušava da obriše oči, ali ne uspeva. Podiže rub košulje i čisti kapke. Oni su lepljivi, teško ih otvara. Podiže ih prstima, no oni klize ka čelu. Nalazi snage da krene, ako ne oseti dno, preplivaće preko.

Doziva ih i moli da je navode, ne čuje njihove glasove. Oseća nešto pred sobom i pažljivo pruža ruku. S naporom razrogači oči. Vidi telo deteta. Seća se devojčice koja miriše na livadsko cveće i njene svilene kose. Prepoznaje je i plače. Seća se i strepnje i brige, čuje njen plač koji nikada nije prestao. Vraća sićušno telo u vodu i nastoji da se otisne dalje, ali joj na dlan ležu još dva deteta, ne veći od kestena. Zna da su to oni koji se nisu rodili. Gura ih od sebe i trudi se da pliva. Oseća dodir i okreće se, to je devojčica. Plava i providna. Nju je pronašla na ulici, sedela je na pločniku i plakala. Želela je da se stara o njoj, kupila joj je lutku. Devojčica je cvilela čitavo posle podne. Nije bilo drugog načina da joj pomogne.

Ne vidi da je obala preko puta nestala. Želi da se vrati. Tada sreće i onu smušenu malu sa sela, koja nije želela s njom da bere kamilicu. Lepo je zamolila da joj pravi društvo dok skuplja bilje za čaj. Bila je nevaspitana. Do nje je i sestrin bogalj koji je godinama sedeo u kolicima i balavio. Plutajući, za ruku drži mlađu sestru. Dovedi su je u bolnicu zbog visoke temperature. Te noći, ona je bila dežurna na trećem spratu. Obradovali su se, jer ostavljaju dete u sigurnim rukama.

Ne može da razgrne tela pred sobom. I druga obala je iščezla. Stiže i nedonošče s neonatologije i ono sa srčanom manom, ciganče što joj je na ulici tražilo novac za hleb. Mačići koje je još kao devojčica pronašla u štali.

Jelena DEDEIĆ

MALOGRAĐANI

„Marija, počinje *Slagalice!*“, viknuo je Boris iz dnevne sobe svojoj ženi.

„Pa šta?“, pitala je bezvoljno.

„Pa ništa, samo kažem.“ Sa ekrana se čulo: „Stop. Đ. Stop. M. Stop. A. Stop. L. Stop. O. Stop. G...“

„Možemo li mi bar jedan svoj dan da provedemo drugačije? Da odemo, na primer, u pozorište, bioskop, na večeru, da se družimo s prijateljima...“, upitala je Marija.

„Malograđani!“, odgovori Boris ushićeno.

„Molim? Malograđani?“, ljutito je ponovila. „Stvarno? Ne zezaš se? Misliš da su ljudi koji ponekad idu na večeru u restoran malograđani, a ti si baš neobičan, poseban tip i fenomenalan šmeker! Prvak dnevne sobe u *Slagalice!*“

„Ne! Smislio sam reč: m-a-l-o-g-r-a-đ-a-n-i! Vau, deset slova!“

Marija ga je pogledala u neverici. Osećala je da bi u tom trenutku mogla da mu razbije glavu pepeljarom u koju je upravo trijumfalno otresao pepeo cigarete i pomislila da bi, ako bi je neko na sudu pitao zašto je to uradila, mogla bez griže savesti da odgovori: „Zbog deset slova *Slagalice!*“ i da bi je svi razumeli.

Ćutali su. Reč „malograđani“ bila je ista reč koju je sastavio i kompjuter u emisiji. Boris je bio ponosan. Marija je besnim koracima krenula prema kupatilu. Vadila je prljav veš iz korpe i ubacivala u veš mašinu.

„Je l' imaš nešto šareno za pranje?“, viknula je iz kupatila.

„Imam farmerke. Skinuću ih malo kasnije.“

„Skini ih sad. Uključujem mašinu.“

Boris je buljio u ekran sa kojeg se čula voditeljka: „Tref, skočko, pik, zvezda.“

„Jao, pik, zvezda, znao sam!“, komentarisao je Boris.

Marija je nervozno ušetala u sobu i gledala ga bez reči. Boris je uzdahnuo i počeo da se svlači. Dobacio joj je farmerke i nastavio da pogađa sedeći u boksericama.

Uključila je veš mašinu i sela pored njega na kauč. Iz kupatila su se smenjivali zvuci punjenja i šuštanja vode dok je bubanj okretao veš. Metalno dugme s Borisovih farmerki udaralo je u okrugli prozorčić.

„Ios, Mikonos, Paros, Naksos pripadaju kojoj grupi grčkih ostrva?“, začulo se pitanje s ekrana.

„Kikladi!“, povikala je Marija. Zar se ne sećaš? Valjali smo se po pesku i sve je bilo narandžasto i neki pelikan nas je gledao, mirisale su pečene lignje iz taverne... Fuj, malograđanski, je l' da?“

„Da.“, odgovorio je kratko Boris smišljajući odgovor na sledeće TV pitanje: „Koja lekovita biljka je u narodu poznata kao „biljka koja vida svaku ranu“?“

„Kantarion!“, viknu Boris.

„Da. Mazala sam ti leđa kantarionom kad si izgoreo od sunca tada. Sećaš se?“

„Mhm.“, odgovori Boris.

„Pobogu, šta nam se to desilo?“, reče Marija. „Sve smo radili po receptu. Zaljubili smo se, zavoleli, venčali, otišli na bračno putovanje... I onda kao sad treba da bude ono što zovu hepi end. Je l' ovo taj hepi end? Skočko, skočko, tref, tref? Zašto mi to odmah nisi rekao? Zašto mi nisi odmah, tada, na Mikonosu rekao da će doći dan kad će odgovor na svako moje pitanje biti „aha“, „mhm“ i jebeni skočko!“

„Šta to pričaš? Nemoj, molim te, opet te ozbiljne teme. Umoran sam. Samleven od posla. Samo me pusti da odgledam *Slagalicu*, pojedem nešto i legnem da spavam... Šta, kao, nisu malograđani ti naši prijatelji koji žive svoje hepi endove u restoranima? Sednu u restoran i slikaju pastrmku u sosu od belog vina za Fejs. Druženja? Dečji rođendani u igraonici? Idemo, tri, četiri: „Danas nam je divan dan, divan dan...“ i onda im namažu Spajdermena na lice i puste „Gangnam stajl“ dok svi ne podivljaju... Ponekad mi je drago što nemamo dece da ne moram da ih ukalupljujem u tu mašineriju.“

Marija se štreknula kad je spomenuo decu. Onda je i on učutao. Kroz sobu je odjekivala odjavna špica *Slagalice*.

„Opeglaj mi jednu košulju za sutra, molim te“, rekao je posle kraće pauze.

Uzela je peglu i raširila dasku. Pažljivo je peglala kragnu i okovratnik. Suze su joj se slivale na rukav od košulje.

Boris je uzeo daljinski i ćutke menjao kanale. Na nekom kanalu završavao se film. Ugasio je televizor. Marija je brižljivo složila košulju i okačila na vešalicu šmrcajući.

„Dođi“, rekao je posle nekoliko trenutaka. „Vodim te na jedno mesto!“

„Stvarno?“, gledala ga je zbunjeno. „Čekaj da obučem nešto lepše.“

„Ne moraš ništa da oblačiš. Možeš u trenerci.“ I Boris je na brzinu navukao donji deo trenerke. Zaključao je vrata i ušli su u lift. Ona je htela da pritisne prizemlje, ali joj je on nežno sklonio ruku i pritisnuo potkrovlje. Popeli su se na vrh solitera, izašli na krovnu terasu provlačeći se ispod nečijeg veša. Boris ju je zagrlio i rekao:

„Da je ovo film, sad bismo se vrteli u krug ko dva mentola, snimali bi nas iz helikoptera i u pozadini bi se čulo *vabada vabada vaa-baa-daaaa...*“

„Da.“, nasmejala se Marija.

„Ali ti si zaboravila da isključiš peglu. Je l' da?“

„Jesam!“, odgovorila je Marija šireći oči u blagoj panici. Požurili su kući.

Radmila ERCEGOVAC

KOZAMA KOZJE

Sve je počelo kad je Udruženje kozara Vojvodine raskinulo saradnju sa Vojvođanskim kozarima. Raspušteni u atmosferi ozlojađenosti i nezadovoljstva, članovi nekadašnjeg Udruženja kozara Vojvodine, pre nego što su se razbucali po svetu i započeli raznolike nove živote i karijere poput šalterskih radnika ili savetnika u ministarstvima čistoće nekolicine susednih evropskih zemalja, svojih jedanaest koza ni po koju cenu nisu želeli da prodaju ili ne daj bože doniraju Vojvođanskim kozarima. Srećom, Branimir Svilac, bivši predsednik udruženja, poznao je arhimandrita rusinske pravoslavne crkve u Novom Rurvedeđu, pitomoj varoši na obroncima Friške Gore. Bilo je to srećom po Branimira, a možda pomalo nesrećom po patrijarha Pavla Ruslana, rođenog Mamutov.

Naime, Pavle tog dana ništa nije slutio, kad ga je stari prijatelj Branimir pozvao i saopštio mu ideju da se svih 11 koza prebaci u veliko dvorište a možda i na same obronke Friškogorske šume koja je pripadala Rusinskoj Pravoslavnoj crkvi u Rurvedeđu. Pomalo zatečen, Pavle se premišljao dok mu je Branimir navodio nemile okolnosti u kojima su se te koze našle zajedno s članovima nekadašnjeg Udruženja kozara Vojvodine. I taman dok je smišljao kako da kulturno i ponizno odbije ovakvu nesvakidašnju donaciju, Branimir mu je naveo da su koze uz ajkule jedine životinje koje ne obolevaju

od raka, da kozije mleko može da se samopasterizuje na dovoljno niskoj temperaturi, da ove konkretne koze mogu da obrste i najveću livadu za jedan dan, isповраćaju pojedeno (bez da gube osećaj sitosti) i od toga do zore naraste nova, još gušća livada sledećeg dana. Pavle nije imao kuda nego da prizna ekološki značaj ovih životinja, a kada mu je Branimir pomalo drhtavim glasom na kraju saopštio:

„Nekolicinu njih sam naučio da pevaju božićne tropare“,

Arhimandrit nije imao kuda nego da pristane.

„Neka bude volja božija, dragi moj Branimire“.

I bi volja božija, neko vreme sasvim mirna, korisna i nenametljiva, kako se od Gospoda u svako doba, a naročito u nemirnim vremenima očekuje. Jedanaest kopitastih, vržljastih i spretnih stvorenja (devet belki, jedna šarenica i jedna crna kao ugalj) nastanile su se na livadi koja se prostirala iza poluiščupanih drvenih šarki stražnjeg dvorišta Rusinkse pravoslavne crkve na istočnom obodu sela. Sam arhimandrit nije imao puno posla oko njih budući da su koze same brstile i same plodile dolinu (ne uvek jednako po količini pojedenog bilja, ali su ipak reciklirale u dovoljnoj meri), mleko se samo održavalo (desilo bi se tu i tamo da pokoja kantica propadne jer i koze, kao i ljudi umeju da okasne sa svojim dužnostima), a koziji socijalni život i njihove navike nisu zahtevale nikakvu ljudsku intervenciju. Tako je Pavle svoje i kozije vreme najčešće provodio samo spokojno ih posmatrajući kako brste livadu svestan u tim trenucima da je najveća sreća i najlepše ostvarenje božijeg providenja kad se stvari događaju onako kako je i očekivano.

Vremenom se u selu i crkvi proćulo za koziji slučaj. Jedan od najvernijih ali i najkontroverznijih crkvinih

saradnika, Bogumil Hlavatski, posle nekoliko nedelja apsolutnog kozijeg blaženstva u Novom Rurvedeđu, posetio je arhimandrita Pavla i otvoreno ga upitao o svemu.

„Dragi Pavle, kako stoje stvari ovih dana?“

„A idu dani, lete Božiji sati moj Bogumile“.

„Čujem da sve brže prolazi u dobrom društvu jedanaest koza“.

„A kakav je tvoj posao sa tim kozama, moj Bogumile?“

„Nikakav poseban. Hteo bih samo da ih malo bolje upoznam i da im doniram jednu livadu iz očeve zaostavštine“.

Arhimandrit Pavle opet je smišljao kakavom ljubaznošću da nadmudri i odbije i ovog čoveka o čije bi se dobročinstvo, slutio je, lako mogao opeći. Ali Bogumil nije popuštao.

„Moj dobri otac Česlav bio bi jako srećan da nešto njegovo služi nečemu crkvinom, dozvoli da ti bar pokažem komad zemlje o kom pričam. Na njemu je omanji vinograd i posebno lepa biljka, gligorenija“.

„Gligorenija?“

„Da, dragi Pavle. Otac ju je doneo s dalekog putovanja u Mongoliju. Uspeva u stepama, na ravnici, raste iz pustinjskog peska kao trska iz vode. Relativno nepoznata u našem zelengorju, postala je prava čudotvorka zahvaljujući mineralima iz našega tla i vezivnoj smoli naše crvenice. Leči slabovide, malokrvne, neotoprne, neverne. Niko ne može odoleti njenom mirisu, a zahvaljujući blagoj psihoaktivnoj supstanci koja se nalazi u njenom listu i korenu, neposlušan svet postaje vredan i pokoran. Pola tvoje pastve u crkvi je na ovoj biljci na nedeljnim očenašima, a nauka kaže da

svaka životinja koja dođe u kontakt s njom postaje triput brža i daje duplo više mleka“.

I tako su arhimandrit Pavle i sluga božiji, Bogumil, pošli da vide livadu i biljku. Ona je zaista plenila svojom lepotom i mirisom. Smolasta pod prstima i nekako zavodljivo uvijena pružala se duž čitave istočne granice Bogumilovog imanja i nacionalnog parka Friške Gore.

Zatečen lepotom priorode i silinom Bogumilove u osnovi dobre namere, arhimandrit Pavle opet pristade u ovoj kozijoj aferi. Iako je Bogumil bio sin čeških disidenata koji su u mnogoljudnoj i mnogonacijskoj Vojvodini odlučili da posle rata (iz ne sasvim definisanih razloga) skrivaju svoje češko poreklo i odlučili se za Rusku pravoslavnu crkvu radije nego za katedralu u Buđimirsku ili mađarsku religioznu zajednicu u ovom selu.

Sam Bogumil nikad nije ulivao poverenje svojim delom. Bio je vlasnik male prodavnice domaćih proizvoda i suvenira od pečene gline tik do same crkve, ali se govorilo da osim religioznih sadržaja nudi i druge stvari i da noću u njegovu starinarnicu dolazi kojekakav svet. Pominjali su se ispijanje vina, ilegalne supstance i klađenje na konje i fudbalere, kao i puštanje zabranjenih filmova češkog novog talasa.

Sve je to Pavle zaboravio žvaćući opojnu misteriju i neizrecivo topao miris gligorenije koja ga je na trenuteke vraćala u detinjstvo, a pomalo i menjala ritam njegovog hoda. Sutradan, kad je još imao vremena da se predomisli i zahvali Bogumilu uz osmeh odbijanja, video je kako njegove koze ranom zorom dolaze na ispašu na crkvenu livadicu iz pravca bašte Bogumilovog oca. Dakle, više nije bilo sumnje da je Đavo, ako ga je bilo tih dana po Vojvodini, došao pravo u Novi Rurveđeđ da pravi reda.

Taj red dugovao je svoju postojanost preciznom ponavljanju svakodnevnih aktivnosti koje su se aumativizovale i bivale sve usađene u život sela što su se više ponavljale. Svakoga jutra arhimandrit Pavle išao je u polje iza crkve, nadgledao (i prebrojavao) koze, čitao jevanđelja u hladu platana i pred sam kraj dana pevao liturgije kozama dok se neka od njih ne bi nadovezala i završila započet stih. Vremenom su koze postale jednoglasan crkveni hor koji Pavle ponosno želeo da predstavi na prednovogodišnjoj službi u crkvi.

Noću su koze vodile sasvim drugačiji život. Na Bogumilovoj livadi bi se najpre najele gligorenije, a onda bi počele da trče duž čitave zemlje kao oparene. Vremenom je Bogumil uspeo da ih organizuje i nametne im određena pravila, što je zapravo predstavljalo pripremu za veliku ilegalnu koziju utrku u mađarskom selu Panvalki posle Novogodišnje fešte. U međuvremenu je Bogumil organizovao kladenje na koze u svojoj radnji, a prikupio je i značajna sredstva od prodaje kozijeg mleka obogaćenog gligorenijom.

Neretko su stanovnici Novog Rurvedeđa u isto vreme bili uz arhimandrata Pavla i uz odmetnika Bogumila. Budući da su svi ljudi pomalo sveci, pomalo grešnici, najbolji način za ovaj dvostruki život bio je da se nađe nekakav nezemaljski izgovor. Tako su oni verovali i tvrdili da su koze koje Pavle uči crkvenoj pesmi sasvim neke drugačije od onih na koje se klade u Bogumilovoj radni. I bi čista savest, i bi mirna Bačka.

Kako su se bližili datumi novogodišnje službe u Rusinskoj pravoslavnoj crkvi u Novom Rurvedeđu i ilegalnoj trci koza u selu Panvalki kod mađarske granice, polako je i kraj čitavoj kozijoj aferi dolazio kao grmljavina daleke letnje oluje. Razume se da je ovakvo neobično kozije delovanje privuklo pažnju svakako zlonamernih

članova Vojvođanskih kozara koji su ih želeli za sebe, iz ovih ili onih razloga. Oni su kontaktirali predstavnike ekološkog udruženja Eko-Sirmium i istaknute članove Vojvođanske vlade da uz zakonsko odobrenje dođu u selo Novi Rurveđeđ i ispituju čitav slučaj.

Desilo se to jednog ranog decembraskog jutra, u sred pretprazničnih priprema i iskrenog dečijeg veselja stanovnika sela koje je grejalo čak i kroz zimsku studen. Predsednik udruženja Eko-Sirmium je sa svojim zapisnikom ušao u selo predvođen blistavom limuzinom potpredsednika vojvođanske vlade koji je bio u pratnji gradonačelnika glavnog grada Vojvodine i zamenika načelnika policije u tom gradu. Svi oni bili su upućeni u priču o neobičnom kozijem slučaju, načuli su o neobičnoj živosti i imunosti tih koza, zatim nešto o ilegalnoj biljci, trkama i kladenju, i povrh svega o kozijem crkvenom horu.

Kada su stigli, usplahireni arhimandrit Pavle i suzdržani, ali oprezni Bogumil spontano su i bez ikakvog prethodnog dogovora udružili snage. Pretvorili su uznemiravajuću posetu predstavnika zakona i reda u turistički obilazak Novog Rurveđeđa. Predstavili su plan lokalne samoodrživosti i ekološke inicijative za predstojeću godinu ističući kako su upravo koze donirane od stane Udruženja kozara Vojvodine doprinele i unapredile ekološku proizvodnju u selu, značajno smanjile ekološki otisak u ovom delu regije i pospešile odnos stanovništva prema samoodrživoj poljoprivredi i organskom uzgoju voća i povrća. Prvo su ih povelili na Pavlovu livadu gde su koze premijerno izvele božićnu pesmu „U Jaslama miran stojiš“, što je bila svečana pretpremijera. Još nije utihnulo odjek gromoglasnog aplauza, a već su bili na zemlji Bogumilovog oca Česlava, gde su se s uživanjem prepustili mirisnoj

gligoreniji dok su koze demonstrirale svoju veštinu u nekoliko sportsko-takmičarskih disciplina kojima će se predstaviti na kozijoj para-olimpijadi, što svakako nije bila ilegalna stvar. I na kraju svi zajedno su popili bar po čašu (ako neki ne i više) autopasterizovanog kozijeg mleka koji je pravo iz vimena ovih čudesnih stvorenja koja nikad ne oboljevaju od raka i pasu na najzdravijim i najčarobnijim poljima gligorenije okupana lokalnim suncem, došla pravo pod njihova nepca.

Na kraju posete Vojvođanski zvaničnici su se s lokalnim stanovništvom i njihovim kozama oprostili u najboljem raspoloženju i sa puno zahvalnosti. Osim lepih utisaka u svoje domove poneli su bačve kozijeg mleka, i nekoliko stotina grama mirisne gligorenije. Nekoliko dana kasnije nadahnut izveštaj o ovoj poseti štampan u Vojvođanskom zborniku završavao se rečenicom: „Ako postoji raj za koze na zemlji, onda je to ovo mesto“.

Od tog trenutka privreda u Novom Rurveđeđu počela je da se razvija, a njene nove grane poput turizma i ekološke poljoprivrede uvrštene su u zvaničan opis delatnosti ove opštine.

Uz sve materijalne koristi koje su koze donele ovom selu, ne treba zaboraviti najvažniju duševnu korist-ujedinjenje svih njegovih stanovnika.

Jer bez toga nikako ne bi moglo biti po volji božijoj.

Ljiljana GRUBAČ

NOĆ U MUZEJU

Udišem brzo i duboko, gutam kiseonik potreban mojim moždanim ćelijama da zapamte ono što se upravo dogodilo. Zaustavljam dah, zatvaram oči, stežem celo telo. Znam da se ovaj trenutak neće ponoviti.

„Jeste li dobro?”

„Bolje nego što se iko ikada osećao.”

„Za sat zatvaramo”, rekao mi je stražar kod blagajne kad sam ušla, i značajno me pogledao. Shvatila sam to kao opomenu da mi ne padne na pamet da ostanem ni minut duže.

Nisam ja od onih koji “proleću” pored slika ili ih fotografišu, ali nisam imala mnogo izbora. Druga mogućnost je bila da uopšte ne dođem.

U polumračnin salama nije bilo gotovo nikog – obilazak se završava na drugom kraju zgrade. Pod normalnim okolnostima, osećala bih se kao da je muzej moj, sve bih mogla da posmatram koliko želim, da mi u vidik ne upadaju tuđe glave, ruke i fotoaparati, i da ne slušam neuke komentare i dečju vrisku. Sad sam letimično prelazila pogledom preko portreta, mrtvih priroda i panorama, hodajući što sam brže mogla da bih videla *Ribarski brod*.

Još iz prethodne sale naziralo se čuveno ogromno platno. Dala sam se u trk, kao da će ga neko odneti i sprečiti me da ga konačno vidim, a zatim sela na veliki kauč ispred njega, namerena da tu ostanem dok me ne isteraju.

Brod je stajao u mirnom moru. Svuda po njemu bili su ribari, goli do pasa i sa zavrnutim nogavicama, razbacani kao dečje igračke. Svaki od njih bio je urađen s toliko detalja kao da je portret - videle su im se zenice i trepavice, vlasi kose, usta svakog od njih bila su drugačija, jasni su bili boje i oblik njihove odeće... Upravo ovo čini sliku toliko poznatom već vekovima, a kod mene je budilo želju da je vidim kao da je najzgodniji muškarac na svetu. Pitala sam se koliko vremena je slikaru bilo potrebno za ovaj minuciozni rad, koji bi se nekom dugom činio suvišnim za ovakvo delo i da li je postojala neka posebna tehnika, ili čak trik da se sve ovako naslika. Sve je izgledalo stvarno. Gledajući talase, verovala sam da sam na moru, a pri svakom pogledu na mrežu sam se izmicala od straha da ću se uplesti.

Svetla su se ugasila. Oko mene je sve postalo crno, osim mutno-žutih svetiljki koje se pale kad nestane struje. Zbunila sam se. Nisam znala da li treba da uključim lampu na mobilnom telefonu i odbauljam do izlaza ili se od mene očekivalo da čekam stražara koji će doći da me sprovede. Neodlučna, ostala sam da stojim, ne čineći ništa.

Pretvorena u kamen, u mraku i izvan sveta, za mene je vreme izgubilo značaj. Možda je proteklo malo, a možda i mnogo pre nego što sam začula udar kopita o parket. Nije valjda da stražari, kad se muzej zatvori, kaskaju na konjima, smešna misao mi je prostrujala glavom. Kas se približio. Izgubila sam svest.

Kada sam otvorila oči, u sali su bila upaljena sva svetla. Ležala sam na podu. Nedaleko od mene stajao je čovek-konj, s trupom mišićavog muškarca koji je nosio najlepšu mušku glavu koju sam do tada videla - s plavim očima i dugom vranom kosom - i nogama, zadnjicom, udom i repom konja, sasvim crnim. Kentaur!, sigurna sam da su mi od uzbuđenja zasvetlele oči.

„Nemojte me se plašiti!”, rekao je, idući k meni.

„Ne znam zašto mislite da vas se plašim! Naprotiv!”, nasmešila sam se, ne ustajući. Uživala sam u perspektivi.

„To je daleko bolje. Da li ste se povredili u padu?”, upitao je zabrinuto.

„Ne. Mislim da nisam”, izgovorila sam i počela da se pridižem. Pružio mi je ruku. Koža je bila mekana, a oblik savršen.

„Hvala!”, pridržala sam se i koketno ga pogledala.

Ćutali smo. Želela sam što pre da prekinem tišinu. Bio je brži.

„Da li mogu da vam ponudim vođenje kroz muzej? Verujem da vam je jasno da ste ostali sami. Muzej će zapravo biti vaš na jednu noć.”

„Moj... Pre bi se moglo reći da pripada vama.”

„Više bih voleo da mogu da ga napustim. Ovde sam već toliko dugo da ni ne znam koliko. Četrdeset, pedeset, možda i šezdeset godina. Pre toga sam bio u podrumu, još duže, a još pre toga u nekoj rimskoj vili, a još pre, naravno, u ateljeu! Ogromno, skoro neizmerno vreme je prošlo otkad se Aristej dogovorio sa Zevsom da mi udahne život. Nije mu bilo dovoljno da ga skulptura nadživi, trebalo je da skulptura bude živa! Tako su se sporazumeli da će Aristej napraviti bezbroj Zevsovih skulptura, a ja ću postati živo biće. Zevs, pritom, nije bio

previše velikodušan - dozvolio je da živim samo noću, a danju sam i dalje uobličeni mermer.”

„Verujem da vam je teško. Sigurno nestrpljivo očekujete mrak”, znalački sam komentarisala.

„U pravu ste. Naročito ako još nekog time mogu da učinim srećnim. Možemo ovuda!”, govorio je smejući se naivno. Ili smišljeno.

Objašnjavao mi je odnos svetlosti i senke i neuobičajene perspektive, razvoj stilova kroz vekove i specifičnosti slikarstva pojedinih majstora - sve što sam već znala, a iznova slušala kako mi pripoveda glas iz kamena, odsečan, hladan i muževan.

Posmatrala sam ga, onako savršeno izvajanog, lepšeg od svih snova o muškom telu, njegov kojski deo isticao je lepotu i potpirivao maštu. Da bih prikrila radoznalost, prenosila sam s vremena na vreme pogled na platna i skulpture oko nas, ali potom sam ga opet vraćala na to očaravajuće biće. U neizdržu, prešla sam rukom po njegovim sapima.

„Dodirivanje izloženih predmeta je zabranjeno”, naglo se okrenuo k meni.

Postiđena, povukla sam ruku.

„Ali ja sam sada živi kentaur i ništa vas ne sprečava da to uradite!”, nastavio je, uz zvonak smeh. „Štaviše, možete me i uzjahati!”, reče i spusti se na kolena.

Da li on zna da svaki dodir dva tela, svaki ples, vožnja motorom, neminovno dovodi do produblјivanja bliskosti, pitala sam se dok sam ga opkoraćivala. Ja znam.

„Ovo je Matis, verujem da znate. Na ovoj slici možete jasno da vidite kako postekspresionizam prelazi u apstrakciju, kao da se preliva. Već na sledećoj slici on

je apstraktan... Kazimir Maljevič... ne treba ništa da vam govorim.... Šta osećate dok gledate umetnička dela?”

„Da sam u prostoru, zajedno s njima. Kada potpuno zadovolje moje estetske kriterijume, osetim jedinstvo”, govorila sam polako, mazeći mu vrat. „Zajedno se krećemo, kao neki zaseban svemir. “

Nije odgovorio. Njegovi koraci resko su odjekivali po praznim prostorijama, kao udarci sekundare na satu. Da nas podsete na vreme koje nam je ostalo.

Ponovo smo bili ispred *Ribarskog broda*.

„Ovo je kraj, ali i početak. Zatvorili smo krug”.

Ponovo je kleknuo. Sporo sam prebacivala noge preko njegovih leđa.

Čim sam stopalima dotakla pod, zgrabio me je za ramena i položio na kauč. Tamo smo postali čovek-konj i jahačica. Oživljeni kamen i živo meso. Želja u ostvarenju, prošlost ovaploćena u sadašnjosti.

Ujutro sam izašla na glavna vrata muzeja. Stražar, isti onaj od sinoć, pogledao me je i nasmešio se.

Dragan ILIĆ

PARTIZANSKO ILI PUSTINJSKO CVEĆE

A da nije kaktusoidno. Treba mi za poklon. Idem na rođendan. Nema veze čiji je.

Poklon mi je bitan. Našao sam! Pustinjska ruža, bez trnja. *Adenium obesum*. Cvetovi nasađeni na đumbir, stablo koje nije ništa drugo do đumbirov blizanac. Koskica. Nije moglo biti bolje. Odakle mi ta intuicija? Napraviću šalu, ispašće još bolje nego prvi put, kad sam pružio đumbir nekome umesto ruke. Slika: “pružam ruku za rukovanje u kojoj je skriven đumbir odnosno stabljika *Adeniuma*, slavljenica šokirana oblikom, tvrdoćom, suvoćom i ispucalošću moje ruke, istržem ruku, stavljam je namah iza leđa, gledam je u oči, spretno obrćem buketic i pružam joj ga uz osmeh”. Stop slici jer se pretvara u pokretnu, pravi me savršenim u događajima koji slede a još uvek im ne prisustvujem. Dosadilo mi je da budem savršen u mislima. Biram odeću. Rođendan je “književne prirode”. Toj bandi ja kao pripadam. Oni misle. Crno. Samo crno. Od ramena do stopala, ne “od glave do pete”. Kako je lepo biti pustinjski cvet, taksista je u svom svetu. Možda je i on u pustinji a ne vidi je. Kad bi mu sad pustio na njegovom radiju stvar Darkwood Duba “O pustinji”, video bi gde je. Čudan naslov obzirom da pesma počinje slikama: *Grad u pustinji/Pustinja u gradu*. Trebalo je da bude samo “Pustinja”. Mada, pustinja, tu smešnu reč sada u internoj repetitiji samo njena slika može da spase. Dine

beskrajnog peska. Mrzim taxi iz istog razloga zbog kojeg mrzim avion, suviše brzo me ispostavi na adresu. Ne da mi da mislim, a volim da mislim dok putujem. Čemu bi putovanje i služilo da nije toga, to je *divine* u putovanju. Izvini ništa sitno, pored tolikog peska. Kuća, moram da zvonim odmah na vrata, bolje tako, đumbir je u šaci, drugarica je u šaci, šeprtlja ostaje šeprtlja, ipak se smeje, krivi sebe što odmah nije razumela, prihvatam sebično, ne olakšavam. Đumbir i cvetovi dobijaju počasno mesto, ja sam kao zadovoljan. Bočna emocija govori mi da iz pustinje neću pobeći večeras. Crno vino. Čao, pozdrav. Rukovanje. Trebalo je da ponesem još pravog đumbira, da se rukujem samo preko njega. Bez ikakve šale. Kao neformalno društvo književnika. Sateliti u potrazi za jačom gravitacijom. Satelitizam. Fin svet samo se smeši, smešim se i ja. Ne mogu da mislim. Ne mogu da mislim a i oni mi ne daju, žele moj spori izdisaj kroz igru jezika, nepca i usne. Spori izdisaj mog duha, pažljivo ga slušaju, love grešku, pravdaju ga, odobravaju. Skup malih, odraslih i uvećanih životinjica. Druga čaša, brže od misli koje maše trku. Duvanski i drugi dimovi. Ima li drugog načina da se ljudi druže, osim ovako. Ako ne ide čuti, ali tu si, nađi jezik, gledaju te u usta. Pametovanje. Pronicljivi izrazi lica. Smeh. Na čemu radim? Šta te briga. Vezujem neke reči u rečenice, gledam da budu stvarne ali ne i realne. Bez mišljenja sam. Stvari nisu tako jednostavne da bi se mogle objasniti. Domaćica se hvali mojim cvetom, kaže da miriše na cimet. Okrećem leđa. Kao cvet u pustinji kad naiđe grabljivac. Tri prijateljice igraju se (bravo!) igre Gradske priče. Smišljaju najkraće, ali da vrede. Kažem psst: Radoznala devojčica ne žuri dok žuri u školu. Kiša, stavljam naslov. Kažu sranje, smejemo se, priznaju mi zrnice nadrealizma za haiku iz japanske osnovne škole. Uspevam da ne kažem više ništa. Najlepše je kad te poštuju a da ne moraš da budeš

pametan. Ali šta je to, rešenje jednog socijalnog slučaja? Gde je to u odnosu na komunikaciju sa velikim K, na veštinu slušanja, koja nema veze sa trajanjem. Gde ima uživo reči sa dubokim korenjem, ne svog porekla nego svog smisla. Gde su uživo reči koje služe samoponištenju. Larve-reči što otvaraju *vrata* leptirima koji oblikuju prostor, jasnoća u lepoti, ne moraju da budu lepe, Doorsi, koji me prekidaju. Ne moram da pratim misli niko me ne prisluškuje. Kad mislim nešto o čemu sam već mislio i toga se sećam onda reč može pozitivno da iznenadi. Još uvek je nema. Još uvek sam van sebe, a nisam ni na žurci. Demantujem se pojačavajući Riders On The Storm. Oh, tu je i moj cvet, pamti li on Morrisona klinca kako u pustinji nesvesno prima duh umrlog indijanca u sebe. Smeje se Adenium, kao da kaže laže Jimi. Onda je dobro lagao, rekoh mu naglas. Šteta što se ovako dobro osećam večeras, pričam sa biljkama, neću moći sutra da pišem. U vazduhu se oseća suzdržavanje od zlobe, i nije neki miris. Evo ga Vitgenštajnov nećak (to mu je nadimak), sedi i beleži skretanja jezika van jezika. Ostaću nem. Ide mu večeras dovoljno dobro i bez mene. Pije kiselu i radi. Nema zeza kad si u službi jezičkog grafikona. Treće vino. Ne brojim više usputna ćaskanja prazne glave. Oh ne, prilazi mi poznanik veselo, žudan znanja, razumevanja i ko zna čega još. Kako biti fin a preživeti. Dobro sam, Ti. Čitao sam, super je. Da. Nisam. Moram. Gledao. Ma nisam. Šta misliš da li je Morrison lagao o ovom incidentu u pustinji, da li je to bio kao neki *fake bio*? Uh kakav pogodak, kako da mu ne kažem sada da upita Adenium o tome, evo ga ovde, i da jeste i da nije, odgovaram nemisleći, ništa nije stvarnije od toga, čak ni njegova smrt. Čitam njegovu poeziju kaže, oko koje lebdi biografija. Lepo pričaš, čitao sam. Nek lebdi i muzika. Menja se muzika, dugokosi student hortikulture koji je za hobi odabrao pisanje umesto fiskulture za mixpultom,

pogađa. Slow beat. Iz dubine. Hvala hobiju. Ples koji si polako priuštam prija mojoj praznoj, društvenoj glavi. Prestaje da me nervira činjenica da su diskusije i razgovori na okupljanjima brži ključ socijalnog izdizanja iznad socijalnog trivijalnog, put ka zdravoj pameti, dok je osama borba na dva fronta, fatalna kao što je fraktalna, ukoliko ste empatični duhom kao ja. I serete u nevreme. A ni to nemate s kim. Empatija me napušta. Ali šta ću onda ovde više. Osećam kako mi kostur uživa u plesu. Kostu se u telu dosađuju, dok ne počneš da plešeš. Vokal mi smeta. Pretvaram se u biljku, koju ni vetar muzike ne njiše više. Izdržao sam, bilo je baš dobro hvala ti, hvala tebi. Kaput mi dodaje stručnjak za lokalizme i dijalekte. Namučan, kao pravi pisac. Bolje ga radi espresso nego pivo. Razmena osmeha. Prilazi pravi lik za kraj. Robiji je kraj, ha, ja sam deblji kraj, duža kazna. Nije sam. Ruka ruci bez đumbira. Pešači kaput bez glave. Opet susret. Pisac. Pravi. Planeta. Šta ima novo u pustinji, videćeš i sam, a tvoja pustinja, kažem isto je sad. Slika pustinje sad je samo razglednica iz 80-ih u belom okviru. Adenium obesum je san. Najbolje je *U* pustinji, šapne. Da, najbolji naslov za pesmu.

Kaktusi rastu samo u pustinji. Ima ih svakakvih. Preko dana spavaju. Noću su aktivni. To sam zaboravio. Podsetio me planeta-pisac. Čuvaju planetu. Komuniciraju s kitovima. Obezbeđuju mir.

DŽONI

Džoni je prolupao odavno. Prvo je noću tražio lopove, na početku po kući a kasnije je potragu proširio na garažu i dvorište. Dešavalo se da od poštara pomisli da je provalnik, no srećom, nakon uspešnog prepoznavanja, uz standardno „a ti si Džoni”, metalna šipka, namenjena glavi nepozvanog gosta, ostajala je usmerena nadole. Bilo je tu raznih vrsta negativaca: čitači struje, ljudi koji uz previše buke bacaju đubre u obližnji kontejner, deca koja u igri viču, oni koji se loše parkiraju, psi koji laju. Praktično sav živi svet, koji je na bilo koji način ulazio u zvučnu ili vizuelnu komunikaciju sa Džonijem, imao je uzurpatorski potencijal. Čak su i voditelji na dva postojeća televizijska kanala bili iritantni.

Kompletan komšiluk je bio anatemisan, broj “Džonija” u blizini se smanjivao, dok su ukućani morali da se pridržavaju svakog novouspostavljenog neprijateljstva, pokazujući lojalnost, prekidajući odnos sa drugom stranom. Kako je vreme teklo, a inženjerska inteligencija je tome doprinela, prostorne pretenzije u smislu uspostavljanja „džonijevskog” sistema vrednosti su rasle te su i zaposleni u obližnjoj prodavnici, trafici i ko zna gde sve ne, bili ubrzo svrstani u potencijalne pljačkaše, rušitelje lika, dela ili šta već je bilo prigodno.

Naravno, bilo je u okruženju i onih koji su bili izuzetak. Pre svega kućne mačke, koje su na neki volšebni način izbegle pripadnost sumnjivoj grupi, verovatno

zato što su u većini slučajeva krajnje nezainteresovano pratile odbrambene aktivnosti, bez namere da se zauzmu za neku od strana u sukobu. A i sve mačke su se zvale Džoni. Ostali u štabu su bili pod stalnim pritiskom da nekom nespretnom rečenicom, koja bi ukazivala na mogućnost greške u izboru neprijatelja, ne dospeju na listu izdajnika.

Simpatične komšinice su takođe bile izuzete. Njima je Džoni pokazivao svoju nežnu ili šarmantnu stranu, zavisno od komšinice, svoju žovijalnost ili koketnost. Komšinice je zvao po imenu, samo je sebe pred njima zvao Džoni. Treće lice. No njihov imunitet nije bio beskrajan, jedan loš pogled, nedostatak adekvatne reakcije i dok dlanom o dlan, idila bi prestajala.

Džoni je ukapirao da mu dobro ide sve to, da se broj protivnika povećava, te se time život obogaćuje na svekolike načine. Verovatno nesvesno proširio je primenu svog ličnog zakonodavstva na različite uslužne delatnosti: banke, pošte, auto-servise, benzinske pumpe, prodavnice svih vrsta. Izbor udaljenih lokacija za borbu se takođe uvećavao.

Skijanje je bilo bezbednije, tamo se sem na žičari i u kafani teško može naći neko ko iritira Džonija. Mada, može i na stazi da se nađe nešto što ne prija, presecanje njegove putanje na primer. Srećom, on je i onako skoro uvek bio brži od bilo koga, čime je mogućnost za takvu vrstu konflikta bila mala. Na žičari je bilo lakše narušiti Džonijev mir, a u redu za žičaru najlakše. Svaka i najmanja naznaka nepoštovanja reda izazivala je trenutnu burnu reakciju, uz bacanje štapova, skidanje skija, sa pokušajem uvođenja ustrojstva, što se završavalo na neke dobre načine, na primer: „Ti si Gorska služba? Sve OK Džoni!“. Ili pak loše: „A ti nisi Gorska služba? Sad će Džoni da ti jebe malo mater!“

Letovanja su bila teži nivo borbenog zadatka. Plaže, kao mesta okupljanja raznolikog sveta, predstavljale su neiscrpan izvor za kreiranje novih protivnika i zbijanje sopstvenih redova. Nemci koji se previše smeju, lopta koja pada na peškir, deca koja se prskaju, to su bili očigledni primeri nepoštovanja Džonija i njegove nirvane. A sa agresorom je lako. Nemci se oteraju sa plaže, nismo džabe ratovali, lopta se šutne na pučinu, roditelji dece se pošalju u tri lepe. I sve bude opet dobro. Pobeda.

Uredno je, sve do penzije, Džoni išao na posao, tamo su radili samo „džoniji”. Najčešće je oko podne nestajao do kasnog popodneva ili večeri, verovatno razrađujući planove za dalju borbu na nekoj od skrivenih lokacija. Neki put bi se u toj razradi zadržao predugo pa su saborci morali da ga potraže, što je bio mukotrpan posao. U to vreme su službe koje bi mogle da daju odgovor o eventualnoj Džonijevoj lokaciji imale broj telefona koji je počinjao sa devet ali oni koji su se javljali nisu bili preterano raspoloženi za tu vrstu razgovora.

Srećom udarni tim koji je Džoni formirao, kroz vreme je svoje veštine potrage usavršio do mere da se pronalaženje Džonija svodilo na odlazak na par mesta, bez bespotrebnog telefoniranja. Mислеći da je na bezbednoj, nekompromitovanoj lokaciji, Džoni je svako razotkrivanje uvek komentarisao lakonskim: „Kako si me našao Džoni?”

Stvari su definitivno pošle naopako kada je Džoni ostao sam u porodičnoj kući koju je davno kupio, u kojoj više nikog nije bilo osim jedne mačke treće generacije. Tim branitelja se rasuo, neko je umro, verovatno zbog nedovoljnog poštovanja napustio ovaj svet, neko je pak pobjegao, te je rezervni sastav spao na jednog čoveka, koji je povremeno dolazio. A i mačka je na kraju nestala.

Komunikacija sa Džonijem se odvijala telefonom uz njegove povremene noćne pozive. Nabavka mobilnog je dodatno olakšala davanje uzbune i pokušaje ponovnog okupljanja stare ekipe, no odazivao se samo jedan redov. Razlozi za komunikaciju su bili isti kao pre, upravo je bio u toku napad na kuću iz više pravaca, i bilo je potrebno što pre prikupiti adekvatnu silu spremnu za odbranu.

Ipak bilo je i prilika kada se sa Džonijem moglo razgovarati bez doticanja poslova odbrane i samoodbrane neko ograničeno vreme. Na primer u toku postavljanja klima uređaja ili potkresivanja žive ograde. Trebalo je samo izbegavati paljenje inicijalne kapisle za svrstavanje u red „ne-džonija”. Naravno, to je bilo nemoguće izbeći na duži rok jer je jedini način bio nemanje bilo kakvog stava u odnosu na ono u vezi sa čim Džoni ima stav. A imao je stav u odnosu na sve. Visina ograde, oblik, način držanja testere, ophođenje sa električnim kablom, način prikupljanja posečenog granja, način nošenja istog te posebno metodologija odlaganja u kontejner. Klima uređaj je na nesreću nemoguće samostalno postaviti pa su od dvojice montera u roku od deset minuta nastala dva neprijatelja, i pored početnog „Zdravo momci, ja sam Džoni”. Da li je kabl kratak, da li će bušilicom pogoditi struju, malo levo, „moje levo Džoni, to je tvoje desno, jel’ to japanska klima”, dok mladić nije burgijom pogodio armaturu. Tada je prestao da bude „Džoni” a to je bio i kraj postavljanja klime.

Smanjenje broja ljudi koji su prihvatili njegov specifičan način života i borbe doveo je do potrebe za kreiranjem okruženja koje je bilo spremno, da makar odsluša tu priču o borbi, veličini i posebnosti, uz odgovarajuću materijalnu nadoknadu, rakija, pivo, alat, lova, zlato. A onda je Džoniju krenula da nestaje i penzija na putu od pošte do kuće, u prodavnici i na

najbizarnijim mestima. Vodinstalateri i druge servisne službe su na „druženju” prvo smenili lokalni sakupljači sekundarnih sirovina, a onda se to verovatno pročulo, drugari su postali još opskurniji. Odmetnuti originalni pripadnici Džonijevog klana su reagovali, više puta. No bilo je kasno. Odbrana je već pala.

Tukli su ga celu noć u pokušaju da im u potpunosti nadoknadi dane druženja. Čekićem. Nisu ga ubili ali...

Stavio sam ga u dom.

Živeo je skoro još pet godina i više nikada se nije setio da je Džoni.

Tanja Lučić

VUK DLAKU MENJA...

Zumiram bočicu Aninog parfema sa zlatnim čepom u obliku dijamanta. Zamrzavam kadar. Postepeno smanjujem oštrinu. Pomeram se udesno. Eksperimentišem s roгатom senkom na zidu. Povećavam zum.

„Ja sam Adam. Imam četrdeset i pet godina, što i nije nešto... Ja sam Adam. Imam četrdeset i pet godina, oženjen sam, imam dvoje dece... Blaa! Ja sam Adam. Imam... “

„Adameeee! Ruučak!”

Moja šaka, istačkana belim flekama, hvata kvaku. Iz hodnika snimam Anino lice. Čekam mali, suzdržan osmeh koji će mi uputiti.

„Bljak!”

Zaokrećem prema kockastom stolnjaku. Nađa kašikom zadržava kolutić šargarepe koji klizi natrag u tanjir. Iznenađen sam svojim smislom za detalje.

„Ja volim šargarepu, ali ne volim supu!”

Luka ne trepće. Zuri u objektiv. Viljuškom probada viršlu i podiže je do usta. Pozira.

„A što on može da jede viršle, a ja ne mogu?!”

„Dosta! A ti gasi tu kameru i sedi da ručaš!”

Ana me privlači kad je ljuta. I kad se sklupčana na svojoj polovini kreveta pretvara da spava. Razvalio

bih je голу nadvijenu nad sudoperom. Ili nadržanu zbog krša, šefa, gužve u tramvaju i usrane wc četke. Tražila bi milost.

Između zalogaja nagvaždam o svom hobiju koji će svima biti od koristi. Naučiću video- montažu. Ubaciću muziku, specijalne efekte i naslove. Grickaćemo kokice i smeјati se sami sebi. Sortiraću filmove po godinama.

„Da bi hobi bio pravi hobi, on mora da bude beskoristan!”, Nađa me preseca. Izrasla je u đavola. Ana sklanja pramen kose iza uveta i grize donju usnu. Zakikotaće se. Hoće. Neće. Nehajno liže kažiprst. Do pola. Mami me. Ispod stola gledam na sat.

„Ja sam Adam!”, predstavljam se Uni i izvinjavam zbog kašnjenja. Cenin da je starija od mene.

„Nije strašno! Navikla sam... ”, ljubaznim smeškom ublažava moju nelagodnost.

Ne razuveravam je da su sva parking mesta bila zauzeta i smeštam se na kauč s velikodušno napunjenim jastucima. Cvetni aranžmani u saksijama koje naopačke vise s plafona ne ostavljaju me ravnodušnim.

„Kako ste saznali za mene?”

„Preko prijatelja!”

Nisam mnogo slagao. Od svih forumaša koji su komentarisali temu „Švaler jednom, švaler uvek”, *Tabanšaban* se izdvajao svojim postovima. Objavivši odnekud iskopanu studiju o promiskuitetu kao bolesti zavisnosti i dijagrame procentualnih skokova nekakvih supstanci koje se pritom luče i razaraju mozak, motivisao me je da se ozbiljnije pozabavim sobom. Deviza –

pojemem, pa odjemem, za njega je prošlost. Hemija mu se vratila u normalu. Tvrdio je da treba biti dovitljiv, maštovit i psihički jak. Pomogla mu je Una Timotijević, lajf kouč. Da se spusti. A onda mu je podigla svest na viši nivo.

„Nisam baš najsrećniji zbog svog imena...“

Promišljeno okolišam i doznajem da sam svoje ime izabrao sam. Imena vibriraju na određenoj zvučnoj frekvenciji i kreiraju nam životni put. Prema Bibliji, Bog je stvorio Adama od crvene zemlje, što u svojoj glavi odmah povezujem s depigmentisanim pečatima koji mi se zacrvene na suncu.

„Isto tako, Kelti bi moje ime izgovorili *Oona*. Što znači jagnje!“

Impresioniran sam Uninim znanjem. Raduje me i verovatnoća da se za naš susret pripremala.

Upoznat s gledištem većine psihologa kako svi poremećaji potiču iz detinjstva, nastojim da stekne uvid u razna sećanja koja me tište. Približivši joj u kratkim crtama okolnosti svog odrastanja, zaklinjem se da sam u tržnom centru jecao sve do njegovog zatvaranja. Babinu ružu nisam polomio, niti sam pupoljke ja zalepio selotejpom. Dedini džepovi su bili bušni. Dakle, niko mu nije krao sitninu. Vaspitačica u vrtiću je bila zla, a sestru sam slučajno gurnuo na vrelu TA peć. Igrali smo se šuge. Gotovo bez daha, iznova ističem svoje košmarne snove o sletanju *Cessnom* u ponor i rigoroznu komisiju s Vazduhoplovne akademije. Dvoumim se da li da spomenem i *vitiligo*. Čini me jednako nesrećnim.

„Da li ste često onanisali i šta su vam bili stimulansi?“

Nakašljavam se. Njen direktan pogled uliva poverenje.

Motreći na prolaznike i komšiluk, u kolima se ponovo presvlačim u trenerku. Zadovoljan početkom seanse, pristupom, kao i predloženoj tehnici vizuelizacije kritičnih situacija, obećavam sebi da ću Ani, čim olabavi još malo, reći za Unu. S peškirom obmotanim oko vrata, gazeći svaki drugi stepenik, pentram se do petog sprata.

Zapahnut smradom s ulaznih vrata, u dnevnoj sobi zatičem haos.

„Čije je to kuće?“, vičem.

„Moje!“

„E nije, nego moje!“, deca urlaju uglas, puzeći po tepihu. Mokro psetance se izvrće na leđa.

Dok negodujem i predviđam zarazu, Ana mi preti prstom. Upozorava me da nema povlačenja. Štene iz parkića ostaje. Dozvolio sam, i tačka! Prisećam se Nađinih sklopljenih dlanova i Lukinog uzvikivanja: „Jupi! Jupii! Jupii!“. Čulo se do lifta.

Da nisam stisnuo petlju i obelodanio Ani svoj naum, a potom iste večeri zaprosio Irenu, čemu se ona slatko nasmejala i prosula vino po bluzi, i da Ana nije nazvala Irenu seljančuricom, a mene izvredala, prećutao bih Sanju, Dubravku, Žaklinu, Zoricu i Emu. I Lidiju. Sa Slavicom sam popio nekoliko pića, izvaćario je i ništa više. U nastupu besa, ispao sam glup.

Glup. Zapisujem na papiru istrgnutom iz sredine Lukine sveske. Mahinalno proveravam zube u bočnom retrovizoru i užurbano grabim niz ulicu.

„Tačan sam...“, izjavljujem zadihano.

Zapažam da se Una picnula. Usne i kapci joj svetlucaju. Đinđuve s tračicama po dekolteu. Tesna suknja do kolena. Špicasti vrhovi sandala. Kaiščići oko članaka.

„Lepo vam stoji crno... “, izleće iz mene i istog časa mi klikne da me testira.

„Ma, imam neku proslavu kasnije...”, mrmrlja sebi u bradu.

Pokajavši se zbog komplimenta koji sam joj udelio, zakoračujem preko praga. Šacujem je otpozadi. Struk jedva uži od kukova. Ni mršava, ni debela. Dupe... Pa, onako. Ne, definitivno nije moj tip. Svež miris s primesama limuna uvlači mi se u nos. Zauzimamo svoje pozicije. Iz predostrožnosti ignorišem njene prekrštene noge. Istražujem plafon. I dalje ne kontam sistem zalivanja kontra obešenog cveća. Moderan koncept odupiranja gravitaciji. Možda je tajna Uninog uspeha u nekakvoj sprezi s tim? Ili su naše izvrnute slike o samima sebi sagledivije iz stoja na glavi? Negde sam pročitao da taj položaj podmlađuje.

„Ovo nam je četvrti sastanak, jel tako?!”

„Da!”

„Domaći? Urađen?!”

„Uradio!”

Otvaram novčanik i pružam joj presavijeni papir. Razmotava ga.

„Želite da se izležavate do podne i ne želite da budete glupi?!”

„Da, za sada to... “

Očito nezadovoljna mojim fokusiranjem na neizrečene želje, ustala je, odšetala do police i vratila se s flomasterima i blokom za crtanje.

Kroz nacrtani jednakokraki trougao ilustrovala mi je hijerarhiju ljudskih potreba. Odgovarajući na postavljena pitanja, moje težnje ispisane grafitnom olovkom zgusnule su se u žuto osenčenom polju, tik iznad osnovice trougla. Infiltrirao sam se među životinje.

Diskusija o dalekosežnom hedonizmu me je dotukla – odricanje od svih kratkoročnih zadovoljstava, zarad dugoročne dobiti, bilo mi je nepojmljivo.

„Da biste bolje razumeli sebe, za sledeći put ćete napisati pismo samosaosećanja!”

Usledilo je pojašnjenje zadatka.

Potpuno sluđen zatom vežbom stišavanja kritičara u sebi koji me je sabotirao, a prema kome nisam smeo da budem oštar, odnosno, trebalo je da *On* bude blag i oprašta mi greške, zakrčio sam raskrnicu obeleženu crvenom mrežom. Pandur je bio neumoljiv.

Vidi ovako. Izvinjenje mora da ti bude kvalitetno, inače, džaba! Zamišljaš da si ti ta osoba koju si povredio. I ja sam trenutno u toj fazi... , kuckam Mr. Shishmish-u, deklarisanom vuku na topic-u „Lovačka filozofija”.

„Užas! Zašto je niko nije izveo napolje?!”, Ana se dernja iz kupatila.

Mo neprestano laje skoro čitav sat. U naletima radosti, ostavila je lokvu kod frižidera, zatim je čučnula i natopila čupavu krparicu ispred komode. U predsoblju se uspenrala na ranac, pa se ispišala i po njemu. Spakovane stvari sam morao da prebacim u kofer.

„Ja ću poneti rekete!”

„A ja ću monopol!”

„Ja ću i loptu!”

„To je moja lopta, ostavi je!”

Luka i Nađa se nadglasavaju. Oduševljeni su što će provesti vikend s babom i dedom. A ja s Anom. U vreći za spavanje. Bube neće ubiti romantiku. Nosim mačetu, nož karabinjer i perorez. Od čaleta ću pozajmiti i sekiru.

Posvećen strategiji promene starih obrazaca ponašanja, složio sam se s Anom da komfor nije presudan za dobar provod. Pristavši na avanturizam i potpunu neizvesnost, osmislio sam rešenja za divlje zveri, nesanicu i gasove u stomaku. Biber sprej je keva za medvede. Prdeću u šumi.

Shut down. Iiiii... Spreman sam!

Klince i Mo istovarujemo kod mojih. Sekiru ubacujem u gepek. Zašto bi iko posumnjao da psi nemaju emocije? Tapkam po sireni. Svi mašemo.

Do izlaska na auto-put, raspitujem se o ekipi iz njene firme s kojom ću se, hteo-ne hteo, družiti na kampovanju. Uz štura objašnjenja, savetuje me kako ću se najbolje uklopiti ako budem bio opušten.

„I nemoj da se previše trudiš!”, dodaje dok prolazimo kroz naplatnu rampu.

Pratim table sa strelicama za isključenje.

U kafeu na benzinskoj pumpi, rukujem se s grupom okupljenom za stolom. Zapamtio sam da se štrkljava plavuša zove Jolanda, a ona što do nje glode slamčicu je Karmen. A stići će i još neko. Cvikeraš se zbija uz Karmen. Ana seda pored njega. Ostajem da stojim.

„Nadaju se lovi! Gamad!”

„Klopa u pauzi...”

„Apsolutno!”

„Ma, ja ne mogu bez dušeka!”

„Dokupićemo hleb i vodu!”

Nije mi jasno kako postižu da istovremeno svaka sa svakom toroče i povrh svega čuju šta je koja rekla. Uključujem kameru i levim dlanom podupirem desni lakat. Nišanim penu u šoljici kafe. Nečiji muški glas iz ekipe se zanima koliko sam platio „stvarčicu”. Svetlo je loše. Pozadina haotična. Prilazim Ani s leđa.

Češkajući je palcem po ramenu, brbljam kako sam umesto makete za sastavljanje aviona koji nikad ne bi poleteo, ipak pazario kameru. Budući da mi je bradonja – živa enciklopedija domaćeg i svetskog vazduhoplovstva, nudio i deset posto popusta za plaćanje gotovinom, kao i još neke pogodnosti eventualnim učlanjenjem u maketarski klub, moja zanimacija je ispala neuporedivo skuplja.

„Evo ga i Filipović!” oglašava se debeljko koji je sve vreme s Jolandinim mužem izračunavao potrošnju goriva i ulja.

Priljubljujem kameru uz obraz. Anine staklaste zenice tirkiznog obruba. Rođen sam da krešem komplikovane žene.

Po rasporedu za utorak, tišina je logična. Buljim u sedam vertikalnih kolona ispresecanih rubrikama A, B, C i D. Bitne i hitne obaveze. Mo, đubre, nabavke i ostalo. Naizgled jednostavno, ali ne uspevam da prokljuvim kada će Ana pokupiti preostale stvari i pritom izbeći susret sa mnom. Njenu poruku kačim na plutanu tablu. Najposećeniji ćošak u našem stanu. Podsetnik prioriteta i detektor loših izgovora. Mesto gde sam lako mogao da budem identifikovan kao krivac.

Isuviše nervozan da bih se udubio u zbijene satnice zaduženja, puštam snimak.

„Apsolutno!”

„Ma, ja ne mogu bez dušeka!”

Premotavam. Zatamnjen ekran.

Filipovića sam prozreo. Oportunist. Svugde je bio i sve probao. Ruske krave ne pasu! Grci su izmislili genetski inženjering. Obloge od maslačka i bokvice umanjuju bol i otok. Bez maslačka ne вреди! Nije bilo naodmet i da ja mrdnem dupe i poljubim Anin pomodreli članak da što pre prođe. Hteo sam da ga spucam flašom. Samoproklamovani iscelitelj! Botaničar! Rusofil! Skroz nakrivo nasađen čovek. Una će garantovano razumeti.

Planinski krajolik u krupnom planu. Krošnja drveta u kontrastu s ljubičastim nebom. Oskudni dijalozi. Naziru se konture pojasa s brdovitim zaleđem. Anin krik. Niz istumbanih sekvenci.

Povlačim dim i gasim dogorelu cigaretu. Tup udarac, tresak i pucanje plastike. Nejasan osećaj slobode o kome je Una govorila.

U prolazu, cipelom dokrajčujem poklopac objektiva. Ključevi su u ćasi. Zaključaću obe brave. Stušću se stepenicama do prizemlja. Prijaće mi.

Miljan MILANOVIĆ

DOMAĆIN KONFERENCIJE O BRAJEVOM PISMU

Istanbul. Mrdam nožne prste. Zumiram naslovnu stranicu Gardijana. Američke trupe su zvanično predale kontrolu nad gradovima domaćim vlastima. Okončana je šestogodišnja okupacija Iraka. Konobarica donosi dve krigle piva. Tip sa moje leve strane ne prestaje s pričom. Kaže da Kurdi više nemaju problema s Turskom, ali ne voli Srbe. Klimam glavom i pozivam ga na dvoboj. On odmerava moju srčanost.

„Počelo je leto. Grad je sada najbolji. Nije zgodan trenutak da rešavamo nesuglasice. Ali, sledećom prilikom si moj”, izgovara na lošem engleskom uz navalu smeha. Klimam glavom i nameštam stolicu. Neudobno mi je. Poturam jastuče. Piče Kridensi. Osluškujem ljude kako žubore. Na turskom. Preklapanje glasova. Brz, planinski potok. Dodirujem ledenu kriglu. Prijatelj koga sam te večeri upoznao poseže k svojoj. Naši prsti se susreću na glatkom, debelom obodu. Lupio me je po šaci i nasmejao se. Devojka koja sedi s one strane stola, pita ga da li je siguran u to što ne želi da ona nastavi dalje s nama. Rekao joj je da iako se naše poznanstvo meri u satima, nema nikakvog razloga da brine. Zahtevao je od nje da govori na jeziku koji razumem. Prosuo sam pivo. Konobarica dotrčava. Briše sto i sakuplja natopljene račune. On se zove Devrim. Kaže da to ime u prevodu znači revolucija. Potapšao sam ga po leđima.

„Dakle, da idem ja?“, pitala je još jednom.

„Možda sam slep, ali nisam dete“, odgovorio je. Negovateljica me pogleda i promrlja nešto na turskom. Doziva konobaricu i traži čistu krpu ili peškir. Rekao sam da je sto u redu. Ništa nismo prosuli. Odmahuje rukom, pa skida svoju maramu.

Veselo društvo s naše desne strane nekontrolisano urla. Ne vidim šta se dešava, ali izgleda kao da nekoga nagovaraju da uzme instrument. Čujem vibriranje žica. Zaszvirao je saz. Prijatan ženski glas upotpunio je melodiju. Voleo bih da je vidim. Napipavam kriglu. Promašujem i guram prste u pikslu. Želim da naručim još jednu turu. Za sve. Pisma odzvanja Taksimom. Meša se s žagorom turista i zveketom čaša. Dva kera laju. Iz daljine dopire zvuk kočnja. Devrim započinje priču o književnosti. Onda nabrajamo omiljene bendove. Pokušavamo da se zagrimo. Ljubim ga u vrat. On mene u obraz. Naručili smo još dve ture, pre nego su nam rekli da zatvaraju. Saz je utihnuo. Odzvanjaju metalne roletne izloga koje zatvaraju. Mačka mjauče. Pomeranje stolica. Pozdravlja me Kurd i odlazi. Ostavlja dve cigarete.

„Idemo u klub“, rekao je Devrim.

„Okej. Nadam se da nije daleko. Ne znam da li mogu ovako.“

Konobarica mi donosi ranac i stavlja na leđa. Želim da joj zahvalim. Nasrćem k njenom licu. Ona se odmiče i ljubim senku. Devrim me hvata pod ruku. Kaže da po mirisu raspoznaje ulice. Neki klinci nas saleću i odguruju. Devrim mlatara rukom i dere se na turskom. Saplićem se i padam na kolena. Oni, smejući se, odlaze. Ispred mesta, gde tvrdi da je klub, susrećemo njegove prijatelje. Grle nas naizmenično. Osećam parfeme. Meka ženska lica. Dodiruju me po očima i kažu da sam zanimljiv.

Muzika u klubu je bila sranje. Odlučili smo da odemo. Devrim je pristao da me ugosti. Makar da prespavam. Planirao sam da sutradan odem do Velikog ostrva. Držim ga čvrsto i poturam nogu pred nogu. On opipava prostor. Drži se za metalni gelender. Spuštamo se k taksi stanici. Traži da ispružim šaku. Onda prosipa sitniš i broji. Kaže da će biti dovoljno. Opipavam rub automobila. Prostrano vozilo. Ulazimo i sedamo na zadnja sedišta. Čekamo desetak minuta. Ludačka vožnja kreće naglo. Nemam predstave kuda idemo. Ubrzavam i kočimo. Neko uz galamu unosi ulov. Sve smrdi na svežu ribu. Onda stajemo opet. Automobil se puni. Bruji motor i poskakujemo preko rupa. Trube. Trubimo. Zaustavljamo se. Vozač gasi automobil. Muzika koja je išla s radija prestaje. Stojimo tako desetak minuta. Brojim u sebi do sto. Nekoliko puta ispočetka. Na trenutak se bojim. Onda me Devrim pomiluje po ramenu i kaže još malo. Neki drugi glas odzvanja. Dubok i grub. Pali motor. Čujem kako se ljudi komešaju. Još njih ulazi, iako smo puni. Neko dete mi seda u krilo. Osećam vonj osobe pored mene. Muški, radnički znoj. Pružam ruku da namestim to dete na butinu. Njegova koščata noga me žulja. Dete se otima i povlači napred. Čovek pored nešto izgovara. U povratku dotičem kartonsku kutiju. Osećam se bespomoćno. Devrim kaže da uskoro stižemo. Nakon nekoliko stajališta obraća se vozaču. Grlati manijak nešto više. Devrim pojačava ton. Automobil naglo staje. Gura me laktom i kaže da moramo da izađemo. Čovek pored pomera kutiju. Dete iskače. U dva poteza. Jednostavno. Opipavam prostor. Dodirujem glave koje se pod mojom rukom saginju. Tražim mesta za manevar. Za mnom izlazi Devrim i opet ponavlja da nismo daleko. Znam da smo blizu, kažem. Želim da zvučim samouvereno.

Bijem prstima po stepenicama kao da se prvi put penjem. Usporen, trom i nesiguran. Devrim me vuče.

Broji naglas. Unazad. Kaže da nakon uspona imamo još dvesta metara levo. Pita me da li osećam miris pekare. Prvo odmahujem glavom, a onda glasno izgovaram da su mi se svi mirisi pomešali. Osetio sam pečeno testo trideset koraka dalje. Kaže da su mu mantije orijentir da pronade ulaz zgrade. Otvara vrata stana. Ne pali svetlo. Vuče me dugačkim hodnikom i ulazimo u sobu desno. Pušta moju ruku i prinosi debeli štof listova s brajevom azbukom.

„Moram da završim prevod ovog sranja za dva dana.”

Prelazim prstima po izboranom tekstu. Ništa ne razumem. Neko pali svetlo iza nas. Čujem poznat glas.

„Stigli ste”, rekla je njegova negovateljica.

Devrim uzdiše. Izgovara nešto na turskom.

„Laku noć”, kaže.

„Laku noć.”

Negovateljica me hvata pod ruku i odvodi u drugu sobu. Kaže da se odmaknem od zida zbog nameštaja.

„Ovde je tvoj krevet. U frižideru imaš još piva.”

Trljam kapke. Smakla je krpu kojom mi je bila vezala oči. Stojim na praznom centru prostrane sobe. Ona je plava, prelepa i gola.

Milica MILIĆ

VERGILIJEVA ULICA NA NOVOM BEOGRADU

Novembarsko nebo natkriva četvrtak. Sivilo i vlaga prate hladnoću dana. Prolaznici se bodu kišobranima. Lije i potapa ulice već šesti dan. Ne prestaje da pada. Dva pogrebnika odlučuju da krenu ranije. Zemlja je mekana. Gotovo da se sama sklanja pod lopatama. Nogavice iznošenih pantalona se vuku po blatu. Obojica misle isto - kako su negde i imali sreće, osim hladnoće koja seče, uslovi su idealni za kopanje. Zemlja je vlažna i meka. Posao će biti brzo gotov. Posle ih čeka još raka, ali jedna po jedna.

Na sahranu se, u proseku, čeka četiri dana. Groblja ne mogu da postignu u kraćem roku. Porodicama se poklanja netraženo vreme koje ih guši. Ne prolazi. Oni koji su ostali iza pokojnika čekaju da vide zemlju koja će ga prekriti. Nestajanje bi trebalo kraće da traje – svako je pomislio bar jednom. Međutim, kad se glasa na izborima, nijedan politički kandidat, u kampanji, ne nudi bolje uslove rada i veću efikasnost zaposlenih u javnim preduzećima *Groblja*.

Pokojnik je u kapeli šest. Jedna od dve sestre je sve organizovala i uredila. Starija. Odavno je preuzela skoro sve porodične obaveze. Patrijarhalna sredina nameće logiku koju retki dovode u pitanje. Po navici, starija, sve obavlja i ne pita da je neko zameni. Mlađa plače pored nje i prati je kao da joj je ćerka. Kose im se vuku po gradskoj stazi oko groblja.

Brat Lazar je stanovao na devetom spratu novobeogradskog solitera sa ocem. Prostran stan je odavao zaboravljeni život velike porodice. Njih dvojica su dugo u tim sobama bili sami.

Lazar je imao običaj da više na oca. Onako visok i mršav bunio se što je glasnije mogao. Urlao je gotovo svakodnevno. Vojno lice, rigidan, major Bogoljub Jakovljević je posle povratka '93. sa ratišta izgubio sav autoritet, razum, meru. Penzionisan, provodio je vreme uz čašu u prljavoj fotelji pored prozora. Moć na koju je bio navikao rastočila se zajedno sa njegovom svešću. Degradacija je išla lagano, ali nepovratno.

Stan se nije mnogo promenio, i dalje je bio ispunjen mržnjom i redom, kao dok je Marija bila živa. Pravila se nisu kršila, poštovala se disciplina. Majka je rano umrla i tako prekršila protokol – žena je tu da o muškarcu vodi računa i udovoljava mu. Sestre su se rano udale i otišle. Održavale neke druge stanove u nekim drugim gradovima. Nisu dolazile u Beograd. Na devetom spratu novobeogradskog solitera muškarac je živeo sa muškarcem. Sva vrata stana bila su ispunjena mržnjom, sve prozore prekrivala je frustracija. Ništa nije moglo ni da uđe ni da izađe na tom devetom spratu kroz hodnik levo od lifta.

Ostajali su zatvoreni šamari, za svaku neposlušnost, koje je sinovljev obraz pamtio i pomireno prihvatao.

Otac je alkoholičar. Broj čaša se ne prati, ali oko šest litara dnevno prođe kroz njegov organizam. Upiša se i ispovraća, pa leži celo jutro u tome. Kako se dan bliži kraju više i baca sve po kući. Komšije su više puta zvale policiju. I ništa. Sve je po starom. Lazar je mogao jedino da urla na oca.

Sin je bio čudan, tako su ga komšije opisivale tokom slučajnih susreta na hodniku. Pored oca je bio

stalno. Održavao stan koliko je mogao. Bio je to jedan visok i krupan muškarac. Neprirodno mršav. Hranio se isključivo jabukama. Mitar sa osmog sprata pričao je da se Lazar svaki dan popne do svog stana za tačno tri minuta. Bio je jedini koji nije išao liftom. Divio se njegovoj ogromnoj kondiciji, blago čudio i nastavljao da gleda svoj *Planet sport 1*.

Liftovi su opet u kvaru. Spuštanje leša sa devetog sprata je zahtevna operacija. Ukočeno telo je u jeftinom sanduku. Tri muškarca ga nose. Kovčeg obija zidove hodnika. Kola pogrebnog preduzeća *Suza* parkirana su ispred zgrade. Vozač čeka. Nije hteo da se penje i pomogne kolegama. U svađi su.

Nad otvorenim sandukom u kapeli stoje dve žene. Sivilo zidova samo pojačava hladnoću koja im se uvukla pod kapute. Gledaju u pod, otvoreni sanduk u sredini je poslednji ostatak brata. Pokojnikova leva nozdrva počinje blago da vibrira. Kao poslednji trzaj srčanog mišića. Oči sestara su nepomične, prestravljene. Jagodice im blede do boje poda. Crna vlažna opna traži svoj izlaz kroz nos. Disajni put kao da hvata još jedan, poslednji dah. Pomisle da je, možda, zaostala kap krvi koja je sad slobodno potekla uprkos niskim temperaturama. Krv koja je pružila otpor čvrstom agregatnom stanju. Poslednji refleks nečeg, što je do pre četiri dana, bio Lazarev život i disanje. Sigurno postoji neko racionalno objašnjenje. Izlazi nešto žuto, prošarano crnim linijama, koje su na krajevima tanke, a debljaju se kako idu ka sredini. Jedno divno žuto polje išarano linijama. Tanko kao krilo. Boje deluju vlažno, presijavaju se. Sluz pomaže da se materija lakše kreće. Unose toplinu i svetlost.

Dva čoveka su na vratima i odmerenim koracima se približavaju da zatvore sanduk. Vreme je. Nozdrva upokojenog porađa leptira. Kratko se zadržava u prostoriji. Odlazi svom vremenu.

Dve sveće će biti upaljene za mrtve. Jedan buket cveća će biti pored krsta. Sestre znaju reda. Sveštenik je odbio da izađe.

Pogrebnici će skupiti lopate i konopce. Krenuće ka kafani u kojoj se organizuju daće. Za dušu se jede. Prospe po gutljaj pored stola.

Leptir će, možda, dočekati proleće i jabuke u cvatu. Matamorfoza, možda, ne utiče na gubitak.

Srđan MILJEVIĆ

EUTANAZIJA ILI BOGOM DANO

- Milice!
- A?
- Jesi budna?
- A?
- Mislim da sam mokra.
- Evo. Samo minut.
- Nemoj, molim te. Zaspćeš. Aj' sad, pa posle lezi.
- Evo.
- Izvini što te budim.
- Evo. Na nogama sam. Dobro jutro, mama!
- Dobro jutro. I, srećan rođendan.
- Setila si se! Hvala.
- Ko da sam nekad zaboravila!
- Hvala ti što si me rodila.
- E, vala, ne znam šta bih da nisam.

»»»

Dok je Duška, po običaju, dremala pre ručka, Milica je u kuhinji upijala mirise kivanog karfiola, seckajući piletinu. Današnji dan nije se razlikovao ni od jedne subote u prethodnih nekoliko godina. Rođendan

joj je telefonom čestitala rodbina. Vremenom se odaljila od prijateljica, te je samo od Vide dobila rođendanski SMS. Nije se iznenadila. Razumela je da bi druženje s njom bilo opterećujuće. Napravila je malu keks-tortu, tek da obeleži. Daće i Duški parčence posle ručka, živa je duša, nek se zasladi, *mada joj je šećer i došao glave.*

- Mama, ajde da ručaš. Ček da te podignem.

- Nisam gladna.

- Joj, ala si se opustila. Pomozi mi malo, odgurni se rukama.

- Vidiš da ne mogu više ni da sednem sama.

Kakav mi je ovo život.

- Ako možeš danas da ne kukaš samo, molim te.

Sve znam. Ajde da jedeš, čeka nas Zorica na *Skajpu.*

- Jeste li se dogovorile oko onoga?

- Ne znam šta da ti kažem. Lepo sam te zamolila da ne spominjemo tu budalaštinu, i ti opet. Pitaj drugu ćerku.

- Svakako mi se ne jede karfiol.

- Vidi je! Tikvica te nadima, od kukuruza imaš gorušicu... Nemam ništa drugo. Šta ti fali!

»»»

Zorici je najviše odgovaralo da se sa porodicom u Srbiji čuje ujutru. *Kod njih je vreme ručka, ja taman ispratim sve iz kuće i mogu lepo da zovem Milicu i Dušku.* Teško joj je padalo što neće moći da zagrlj sestru i čestita joj rođendan, ali je vreme pomoglo u osveščivanju činjenice da se s tim može živeti. Nadala se da majka neće opet *isto* i baš o tome razmišljala, kad je shvatila da je neko iz kuće odneo i kameru i mikrofoni. *Sigurno je*

Sofija ponela u školu! A možda je i Milutin. E, bezveze, neću ni videti Micu. Pa, stvarno, ova deca!

Uključila je *Skajp* i počela da piše Milici koja je već bila onlajn.

Zorica: Mico, ne mogau da vas zcovem, neko je odneo slusalice. Izvini. moamo da se kuckamo. Srećan rođendan!, najdraya sestrice!!!. Kako je mama? Izvini pti ovako pisemm znash da sam trapvava s ovim.,

Milica: E, baš bezveze. A htele smo da ti pokažemo kako joj stoji ona bluza što si donela letos. Nema veze kako pišeš, samo da se čujemo, pa makar i ovako! A zezala si me kad sam učila slepo kucanje! Mama... Nervozna je opet. Baš. Samo kuka. Evo objašnjavam joj da ćemo se uveče opet čuti, ali me moli da doslovce kucam šta govori. Izgleda da će opet o onome. Ne znam šta da ti kažem. Možda...

Zorica: Vads dve nistee normalne! Ma! ne Dolayi u obyir. Shaljem vam dovojlno novca da vam nista ne fali. Prebaci shto vise moyes na Mariju. Kad je vec plachamo neka oriba celu kuchu, da ti mallo predanhes.

Milica: Kaže Dušanka da pišem i ne dodajem svoje. Nemojte više da me ubeđujete da je život lep. Šta ću vam ovakva. Em vas sve mučim, em... Ovo nije život. Raspadam se od bolova. I ova druga noga počinje da me boli. Ruka ko da nije moja. Lezi, sedi, lezi, sedi. I tako šest godina. Kome trebam ovako sakata? Dosadilo i bogu i narodu. Pa me nekad Milica ne namesti dobro, a glupo mi da joj kažem, pa trpim. Ono grebe, žulja, pa se useče u kožu. Posle me grdi što se nisam požalila. Kad vas lepo molim! Svaki dan gledaš na ovom čudu kako se zlopatim, a zna majka da ni tebi nije lako. Otišla u Kanadu da lepo živi, a polomi se oko mojih troškova.

Zorica: Joj, ona je nacisto poludelala. Mico, jel stiglaa u pla ta, zaboravila sam da te pitam?

Milica: E, jeste. Stvarno nisi normalna! Zašto onoliko? Dušanka misli da i dalje pišem ono što priča...

Zorica: Ma ćuti. Nego odmah da podignesh sto evra. To ti je zau poklon. Molin te kuipi nestho da se ponoviš.

Milica: Hvala ti, stvarno nije trebalo. Ne вреди. Gleda šta pišem. Evo ti. Neću, deco, stvarno nemam razloga da živim. Ako možete, razumite me.. Milica nema kad ni da sedne. Čim dođe s posla, Marija ide kući. I ona ima radno vreme. Ne znam kako ćemo sad kad bude na odmoru, A i svaki sat košta. I onda Milica tako sa mnom dok ne zaspim. Te užina, te večera, te opet brisanje, pa lekovi, pa dok me namesti da me ništa ne žulja. Ma sto muka. Gledam je kako baulja danima, srušiče se od umora. Ne znam, ne mogu da se setim da l' samoubistvo postoji u životinjskom svetu. Nisam nikad čula da se majmun obesio jer nije mogao, ali šta me briga za majmuna. Ja ne mogu. Preklinjem vas, dajte mi kutiju onih što pijem pred spavanje.

Zorica: Molim te pročitay voj ovo: Mama, Mici je rodjendandan. Ajde i ti njjoj ipsuni yelju, pa Nemoj o tome danaas. Ajde kada te molin. Sutra je nedejlla, bivete zajedno ceo dan i sutra i sledece nedlje, dok Marija odmara. I ja cu vas zvati na videopoziv. Samo josh malou dok otopli, pa te Mica izvedeu na terassu. Odmauh cse da prolgedas. A na leto. ja cu vev u junu, da dojdem lepo te stavimo, u kolica i po ceo dan sedimo napolju. Eto, tako cemo. Jelmože?

Onda je Dušanka rekla Milici da napiše kako ovo nije dostojanstven život, da je umorna, pa bi legla. I da će da živi samo da se njih dve ne svađaju. Milica je poslala Zorici i srce i zamolila je da razmisli, a ona je odgovorila da je voli i da se okane bilo koje ideje štetne po Dušanku.

» » »

Dok su se presvukle jednom, užinale, večerale, opet se presvukle, onda užinale pred spavanje, došla je i ponoć. Milica se, kad je majku namestila da legne u položaj u kojem je jedino mogla da zaspi – na leđa, prvo veliki jastuk, pa jastuče preko, maramica u rukavu ako joj procuri nos tokom noći, čarapa na levoj nozi, éebe pod patrljak i flašica vode pored jastuka ako ožedni – malo zaplakala nadajući se da će osetiti olakšanje i da će žiganje u srcu konačno prestati, a potom zauvek zaspala na krevetu pored majčinog.

» » »

- Milice.
- Jesi li budna?
- Milice?
- Skroz sam mokra. Ej!
- Budi se, Milice!
- Milice!!!

Nikola MLADENović

PAT POZICIJA

Ne razumem te. Preplićeš reči. Tu si likom, koji ne veruje. Uključi me u život. Ako nećeš i to je u redu. Potrebno je samo da kažeš ne i da se skloniš.

Shvatam koliko sam udaljen od svega što me okružuje. Pomislim na tebe. Nezainteresovan za bilo kakvo tumačenje odnosa. Učini mi se ipak, iza ponavljajućih ponašanja, nalazi se suština. Možda nekim drugim danima.

Dodirujem ti listove, svaki put kada prolazim. Mekani su. Imam potrebu da te zaštitim od jakog vetra, žege i nasilja životinja. Mirno stojiš. Ja sam jedini kome je to od životne važnosti.

Proslave, obroci s prijateljima i porodicom. Kupovina kućnih aparata, plaćanje računa i naručivanje preko interneta. Izazovi radnog okruženja

nestaju u sigurnom prostoru zagrljaja. Posećivanje pozorišta i promišljena ishrana. Rani odlasci na spavanje i umereno predavanje porocima. Ljubimo se smerno u usta. Prija nam svakodnevnica.

Jednog dana ću te zadaviti tokom seksa. Videćeš u mojim očima da mi niko drugi nije važan. Neće moći da bude ni tebi. Svuda ću da budem ja. Zaboravićeš traženje odgovora. Oplođiću te, a onda ćemo oboje umreti.

Ispunjava me zahvalnošću. Svaki trenutak pažnje, brige i prihvatanja. Istrajavanje u traženju kontakta. Ne mogu da zamislim da te nema.

Igra za dva igrača. Pre početka, na glas pročitati pravila. Postaviti tablu na stabilnu podlogu.

Jasna RAJIĆ

CRNA KUTIJA

Da je ovo bio film, pomislio je dok je trčao, bila bi noć. Ulica bi bila uska. Bilo bi hladno. Izmaglica bi se vukla po trotoaru, a jedino svetlo bi dopiralo od nakrivljene ulične svetiljke. Padala bi kiša, sitna i gusta. Lice bi mu bilo mokro. Krupni kadar, umetnički, da se ne raspozna da li od kiše ili od suza. Onih filmskih, „muških”. Ličio bi na Liama Nisona. U pozadini bi se čula napeta muzika. Šostakovič, deseta. Violine... *Da* je ovo bio film. Ali nije. Ovo je bilo stvarno.

Dahćući se zaustavio na semaforu, istovremeno se zahvaljujući i kunući crveno svetlo. Mora da žuri. Mora! Mora stići na vreme. Mora. Zbog nje.

Osećao je poglede ljudi na sebi. Kao da svi znaju! Kao da svako, ali baš svako od njih zna šta mu se desilo. Par klinaca ga je gledalo s podsmehom: trbušast i znojav, u šorcu i patikama, staroj majci i tobricom preko ramena s koje je veselo namigivao pokemon. Definitivno *ne* Lijam Nison. Oslonjen na kolena, gutao je vazduh i čkiljio ka semaforu. Starija gospođa pored njega pogledala ga je sažaljivo.

„Dečko. Uspori malo. Diši. Gde trčiš tako, po ovom suncu... Iju!”

„Izvin’te,” dahnuo je i zaždio preko ulice čim se svetlo promenilo u zeleno. Nadao se da ga je čula.

Na trotoaru preko puta je bila gužva. „Divno letnje popodne izmamilo je mnoge sugrađane u šetnju”. Izvor: svaka spikerka na svakoj televiziji ikada. Morao je da uspori. Svejedno nije mogao više da trči. Nije bio sportski tip. Nije bio *nikakav* tip - samo obični lik među milionima drugih. Kako se onda, zaboga, ovo desilo baš njemu? Ili desilo uopšte? Ali desilo se. I zato mora da nastavi dalje, iako su mu pluća gorela. Mora. Zbog nje...

Nekoliko puta je duboko udahnuo i počeo da se probija kroz masu.

Soba je bila zelenkasto-siva. Kancelarijski sto, s jednom nogom poduprtom presavijenim listom novina da se ne bi klatio i radna stolica koja je videla i bolje dane. Jedan prozor, uzan, tik ispod tavanice, s rešetkama. Zapadna strana: zraci sunca su se i dalje povremeno probijali unutra. S druge strane prozora nalazio se visoki sivi zid magacina.

U desnom uglu stajao je veliki metalni orman. Vrata su mu bila zakatančena. U suprotnom uglu, prastari ventilator se upinjao da ispuni svoju funkciju, ali jedino što je uspevao da postigne je da povremeno promrda ustajali vazduh u sobi.

Kraj ventilatora, krupni proćalavi muškarac sedeo je zavaljen u smeđu fotelju ofucanih ivica i jednim rasklimatanim rukohvatom. Bila je premala za njegovu građu. Pretpostavljala je da je to razlog za rasklimani rukohvat. Muškarac je u rukama držao raširene novine. Koliko je uspela da vidi dok ga je posmatrala ispod oka, neki sportski žurnal. Šake su mu bile mesnate i dlakave. Svaki put bi prvo liznuo palac pa tek onda pažljivo

okrenuo stranu. Osim povremenog gundanja kad bi ventilator dohvatio ivicu stranice, nije prozborio ni reč.

Drugi muškarac je bio mlađi, širokih ramena i kratko ošišane kose. Sedeo je na drvenoj stolici tik kraj vrata, nogu podignutih na sto i kuckao po telefonu, još manje raspoložen za razgovor od svog kolege.

Nadala se da neće ostati ovde još dugo.

Sunce je polako zalazilo.

Zaustavio se na ćošku i naslonio na zid da dođe do daha. Znoj mu je slepio majcu na leđima. Miške su mu bile skroz mokre. Drhtao je, delom od iscrpljenosti a delom od straha. Neće stići!

Taksi! To mu treba! Taksi! Gotovo panično je zabio ruku u džep šorca. Sigurno ima bar *neke* pare. Novčanik mu je poslednjih nekoliko nedelja bio tužno tanak ali sigurno, ima bar *nešto*. Sto, dvesta, trista, petsto... novčanice su mu se lepile za znojave prste. Premalo.

Pogledao je u nebo, pa na sat, sećajući se glasa preko telefona. Bili su vrlo jasni: *ne sme* da zakasni! Nije imao dovoljno za do tamo, ali imao je bar za donekle. Stegnavši novčanice u šaci, stao je na rub trotoara ubrzano dišući i podigao ruku.

Sunce je zašlo. Stariji muškarac je podigao pogled s novina i osmotrio zidni sat. „Još ga nema.” konstatovao je. Podigla je glavu i i ona pogledala na sat. „Stići će,” rekla je, zvučeći samouverenije nego što je zaista bila.

Mlađi ju je okrznuo pogledom. „Nadam se da hoće. Ne zbog nas dvojce -” pokazao je prstom na sebe i čoveka u fotelji, „ - zbog vas.”

Kako je to moglo da se desi? Kako je moglo da se desi *njemu*? Nije bio niko, svakako niko bitan. Zašto onda...?

Misli su mu se rojile na zadnjem sedištu dok je taksi jurio žutom trakom. Po treći put je izvadio debelu kovertu iz torbice, iznova i iznova proveravajući njen sadržaj. Da li je sve tu? Da li je nešto zaboravio? Rekao im je... Rekao im je da neće stići sve da sakupi. Nisu mu poverovali. „Sve.” Glas sa druge strane slušalice bio je staložen, čak uljudan. „Sve,” rekao je, „ najkasnije do večeras u osam. U suprotnom...” Nije završio rečenicu. Nije ni morao. Sve je bilo jasno. Više je neće videti.

Od same pomisli pripala mu je muka.

Taksi se zaustavio. Vozač je mahnuo ka taksimetru.

„E pa dečko, to ti je to.”

Nekoliko zgužvanih novčanica promenilo je vlasnika. Vrata taksija su se zalupila. Sat je pokazivao pet do osam. Ulica je bila gotovo prazna. Bacio se u trk.

„Pa...” Kratko ošišani muškarac je ustao sa stolice i protegnuo se. Stariji se uspravio u fotelji. Zidni sat je otkucavao osam. „Izgleda da je to to.”

Podlegala ih je obojcu i polako odmakla stolicu od stola. „Žao mi je,” rekao je stariji, ustajući. „I meni,” odgovorila je. Mlađi je klimnuo glavom i krenuo ka njoj.

Na vratima se začulo kucanje

Stajao je u dovratku hvatajući dah. Kratko ošišan muškarac ga je odmerio i značajno pogledao ka satu.

„Pa, bilo je krajnje vreme.”

„Iz- Izvinite,” promućao je dok mu se pred očima mutilo. Pružio je kovertu. „Evo. Sve je tu.”

Žena od svojih četrdesetak sedela je za stolom. Delovala je umorno. Stariji od dvojice muškaraca stajao je tik kraj nje.

Nekoliko trenutaka niko nije rekao ni reč dok je mlađi pažljivo proveravao sadržaj koverta.

„Pa, izgleda da je sve u redu,” konačno je rekao i klimnuo glavom ženi. Žena se sagnula ispod stola i dohvatila veliku crnu kutiju.

Mlađi muškarac mu se osmehnuo.

„Razumete, naravno, da smo morali da proverimo.”

Tupo je klimnuo glavom, očiju prikovanih za kutiju.

Stariji ga je pogledao prekorno.

„Razumete, nadam se, i da smo kolega i ja zbog vas ostali punih pola sata posle kraja radnog vremena. Da ne pričam o gospođi koja vas je takođe čekala.”

„Ja... Žao mi je. Hva-hvala vam,” nekako je promrsio i prišao stolu na koji je žena spustila kutiju. „Hvala vam puno.”

„Izvolite gospodine,” obratila mu se dok je mlađi vraćao njegovu ličnu kartu, studentsku knjižicu i vlasnički list u kovertu. „Nadam se da više nećete zaboravljati skupu profesionalnu violinu u gradskom prevozu.”

ZLOSTAVLJANJE

– Ljubavi, pogledaj one sojenice preko puta. Vidi žutu, bordo, oker, zelenu, tamno plavu... Najlepša mi je ona sićušna crvena. To je prava mera. Jedna prostorija, rešo, kauč na razvlačenje, malo prostora da smestimo baštenski sto i stolice. I terasica okrenuta ka vodi, da predveče gledamo zalazak.

– Sunce ne zalazi s te strane.

– Ma zar je važno? Pazi kako je samo lepa i usamljena! Prosto nas zove da pobegnemo. Sami ja i ti. A, šta kažeš?

– Vlaga sve izjeda. Daske se raspadaju, mora krov da se menja svakih pet godina. Ne isplati se.

– Nemoj da se duriš. Mislila sam malo da maštamo...

– Mislio sam da jedemo na miru.

Senka i dalje gleda ka drugoj obali i polako prevlači rukom preko stolnjaka. Onda prelazi prstima preko jedne mrljice koja se skorila. Pogleda u Dušanov tanjir, pa u njegovo lice.

– Kakav ti je smuđ?

– Onako. Suvlji...

– Deluje sveže, predivno miriše. Šta su ti stavili, blitvu i krompir? Sve je potpuno i zaokruženo, kao da jedeš ovu zemlju i ovu reku...

Dušan je ne sluša. Zamišljeno gleda u svoje prste koji muljaju parčice ribe i odvajaju meso od kosti.

– Ma! Nema smisla, ne može čovek od ovog sranja da se najede...

– Mislila sam da voliš ribu, šta je sad?

– Nisi, Senka, mislila. Ti ništa nisi mislila. Danas si odlučila da imaš muža kome se sviđaju riba i reka i smrzavanje na terasi u aprilu!

– Hoćeš da uđemo unutra.

– Mrzi me da se premeštam.

– Ja ću sve da prenesem, ti samo uđi...

– Rekao sam da neću! Hajde jedi, pa da idemo.

– Hoćeš malo ovoga da probaš? Nije loše. Da se zamenimo?

– Neću.

– Uzmi, slobodno, nemoj danas da ostaneš gladan. Fino je.

– Naporna si. Rekao sam – ne.

– U redu. Možda da naručimo nešto drugo?

– Molim te prestani. Samo pojedj to svoje i pusti me malo na miru.

– Ne mogu da te pustim, kada si ti moja ljubav!

Senka se naginje preko stola i pruža stisnute usne, pred koje Dušan, po navici, podmeće svoj obraz.

– Vidi sad! Prosula si vino...

– E neka! Imaćemo po čemu da pamtimo ovaj izlazak, pa ćemo se smežati kad se setimo kako sam prolila vino dok smo se ljubili pored reke. To će da nam postane divna uspomena.

Dušan nagne glavu preko ograde i pljučne.

– Treba da krenemo. Pada mrak.

– Rekli smo da nećemo tek tako da odustajemo. Ogrni se, pa me gledaj u oči. Videćeš, biće ti lepo.

– Zašto ne prestaješ s tim glupostima? Ne mogu više da slušam.

On oblači jaknu, stavlja ruke u džepove. Gleda u koščice koje su se skorile na ivici tanjira i razmišlja o tome koliko je riba živela pre nego što se svela na ovu prljavštinu.

– Senka, ja te sada molim da krenemo. Učini mi, ne mogu više.

– Ne dolazi u obzir. Baš si blesav ponekad. Kao tvrdoglavo dete. Sedimo i uživamo u životu! Hajde da pričamo, ali bez durenja.

– Nemamo o čemu da pričamo. Ja sam svoje rekao...

Dušan uvlači dlanove u unutrašnjost rukava, sedi razmaknutih nogu i cupka. Nerviraju ga poluprazne čaše i njena ruka koja se primiče. Oseća se miris pržene ribe i nafte.

– O čemu sad razmišljaš, ljubavi? Zašto si se toliko zgrčio, kao nekakav pokisli psić. Treba da se gledamo, sećaš se. Treba da se setimo zašto smo se zavoleli. Evo, ja ću prva! Ja tebe volim zato što si jak i interesantan. Zato što umeš da nam zameniš šarke na vratima. Zato što me zoveš kad se vraćaš kući da pitaš šta nam treba. Zato što nikad ne znam šta ćeš sledeće da uradiš, pa mi je život sa tobom avantura. Sve to mi pada na pamet kada sam sama. U stvari, ja nikad i nisam sama, nego smo mi uvek u mojoj glavi zajedno. Pričaj sada ti.

– Ja mislim da si naporna i zahtevna. Da nemaš granicu i isisavaš mi krv. Ne sećam se da smo se voleli. Mrzim tvoj glas, tvoje ponašanje, tvoje prijatelje i roditelje.

– Bleso, blesavi! Samo si malo umoran. Ali ja to razumem. Sutra je novi dan. Dođi!

Senka ga zagrla i prstima ga uhvati oko vrata, stežući ga, nesvesno.

– Sve će se srediti. U ovom životu nema ničega što ne može da se popravi.

– U ovom životu sad nema ničega. Idem da pišam.

Senka vadi sveščicu i hemijsku olovku, ispunjava tabelu označenu današnjim datumom. Zadatak: zajednički izlazak u prijatnom okruženju. Insistiranje na intimnosti, podsećanje na trenutke iz prošlosti, isticanje zajedničkih snaga, negovanje bliskosti. Štriklira kućice pored označenih tvrdnji, upisuje ocenu ispod margine i okreće sledeću stranu. Zadovoljno gleda u naredni zadatak za 16. 4. 2019. Isprobava hemijsku po rubu stranice, pa zapisuje: čvrst zagrljaj; planiranje putovanja, izleta ili večere sa dragim prijateljima; novo zajedničko iskustvo koje zbližava (usvojiti psa, spustiti se žičarom, krenuti na telesnu psihoterapiju, kurs grnčarije). Zadovoljno spušta sveščicu na sto. Neka izabere šta god hoće, ona će mu uvek ponuditi dovoljno opcija. Gleda u reku i razmišlja o tome da li joj se nov puder razmazao zbog vlažnosti. On se vraća, čukne je o rame.

– Platilo sam. Idemo.

– Evo. Samo da popušim jednu.

Dušan seda i gleda je kako premeće upaljač po dlanu. Nervozno u sebi odbrojava od jedan do deset i obeća da će na deset da ustane i nikada se više ne vrati, ako ona do tada ne zapali cigaretu. A ako zapali, izdržaće još malo. Senka ga gleda, kao da i sama odbrojava i čeka poslednji trenutak napregnute poklonjene tolerancije. Negde između osmog i devetog odbrojavanja na njegovoj

skali, ona najzad počinje da okreće kresivo, tobože nevesto, kao da je rebrasti kružić zaglavljen, a njeni prsti nemaju dovoljno snage da ga pokrenu i upale vatru.

– Srećice, hajde ti. Ne znam šta mi je s rukama. Nešto neće...

On preuzima upaljač i naglim potezom primiče plamen do olabavljene cigarete u uglu njenih usana.

– Eto ti, truj se. Ali posle stvarno idemo.

– Naravno, dragi. Kako god ti kažeš.

Senka ustaje, ogrće se, stavlja zgužvanu salvetu na tanjir. Poravna stolnjak i svoju frizuru.

– Dođi. Moramo da se zagrlimo. Vidi kako nam je dobro.

On vidi njene hladne dlanove kako se primiču. Zatvori oči i oseti kako u zagrljaj prihvata nepodnošljivu težinu. Ona mu pritiska lopatice i šapuće.

– Je l' ti lepo ovako? Ili te gušim?

– Ne gušiš me.

– Znala sam da ti je lepo. Doći ćemo ponovo ovde.

On oseća toplinu u preponama i tvrd kamen koji mu se steže u želudcu. Ponovo počinje da odbrojava. Preko Senkinog ramena vidi nekoliko hladnih zvezda, malih oštarih čioda koje probadaju vidno polje. Zažmuri i usmeri pažnju na talas topline koji je osetio u hladnoj noći.

– Senka? A šta, šta ako ja tebe više nikada ne zavolim?

Ona stavlja celo njegovo lice između svojih vlažnih dlanova, gleda ga ravno u oči i osmehuje se hladno, mehanički.

– Ne brini ljubavi. Moraćeš.